

Aan
de gemeenteraad

Datum 16 september 2025
Zaaknummer 2025-0094163
Betreft Stand van zaken opgaven Beschermd wonen,
maatschappelijke opvang & Huisvesting kwetsbare
groepen Centrumgemeente Dordrecht

Vergadering van
Portefeuillehouder: Wim van der Kruijff
Begrotingsprogramma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht
Kernteam/Opgave: Samenleving - Zorg en Ondersteuning
Auteur: Corina van Es
E-mail: c.van.es@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Inge Hulswit
Openbaar: Ja

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

Het college informeert de raad over de voortgang op Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (BW&O), inclusief de opgave Huisvesting Kwetsbare Groepen (HKG) en de visie Van Opvang naar Wonen.

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

Sinds de decentralisatie van de Wet maatschappelijke ontwikkeling (Wmo) in 2015 is de gemeente Dordrecht vanuit het rijk als Centrumgemeente aangewezen om vorm te geven aan de Wmo-voorzieningen Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang in de regio. Deze regio bestaat uit negen gemeenten; Zwijndrecht, Sliedrecht, Papendrecht, Alblasserdam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hardinxveld-Giessendam, Gorinchem en Molenlanden en Dordrecht.

Hoewel deze taak primair bij de Centrumgemeente Dordrecht ligt, hebben de gemeenten een verantwoordelijkheid om voor de eigen inwoners te zorgen. In onze regio hebben we er daarom voor gekozen om door middel van een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) de afzonderlijke rollen en taken vast te leggen. We zijn daarbij solidair naar elkaar. Ook is in de SOK opgenomen hoe wordt omgaan met eventuele tekorten, dan wel overschotten op de voor BW&O beschikbare middelen. De Centrumgemeente heeft haar verantwoordelijkheden beleidsmatig in twee pijlers ondergebracht:

1. Beschermd wonen;
2. Maatschappelijke opvang (inclusief vrouwenopvang).

Met de uitvoeringsagenda Huisvesting Kwetsbare Groepen (HKG) geven wij nader vorm aan deze regionale opgave. In het afgelopen jaar zijn we nieuwe voorzieningen gerealiseerd, is een nieuwe regeling uitstroom (opvang)instellingen ontwikkeld en zijn verbeterde producten uitgewerkt, naast meer passende indicaties.

Hoewel de twee pijlers beleidsmatig uit elkaar zijn gehaald zijn deze onderwerpen in de praktijk minder makkelijk van elkaar te onderscheiden. Niet alleen gaat het in alle gevallen om kwetsbare groepen; je zou ook kunnen zeggen dat het in alle gevallen over een vorm van opvang gaat en

over een bepaalde mate aan bescherming die inwoners op dat moment nodig hebben. Alsnog verder wordt uitgezoomd wordt zichtbaar dat niet alleen deze twee pijlers met elkaar verbonden zijn, maar dat zij ook een link hebben met andere onderwerpen in het sociaal domein zoals preventie, sociale wijkteams, onderwijs, sport, jeugdzorg en vrijwillige inzet. Daarnaast is er een directe verbinding met voorzieningen in het kader van de Wet langdurige zorg zoals ziekenhuiszorg en GGZ. Samen vormen zij een netwerk waarin zich inwoners bewegen die soms alleen gebruik maken van een sportvereniging of een huisarts, maar soms ook meer zorg nodig hebben, bijvoorbeeld bij het huishouden of het leren van woonvaardigheden.

Kortom, hoewel wij ons bezighouden met een groep inwoners die vaak wat kwetsbaarder is dan anderen in onze samenleving, bevinden we ons allemaal ergens in hetzelfde netwerk. We streven ernaar om ook deze kwetsbare mensen weer meer onderdeel te laten zijn van de samenleving, door hen anders dan vroeger vaker thuis te laten wonen, eventueel met begeleiding of ondersteuning. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste punten waarop de Centrumgemeente Dordrecht in het afgelopen jaar aan de realisatie van bovenstaande doelstelling heeft gewerkt.

Wat is de te delen informatie?

Beschermd wonen

Regiovisie Beschermd Wonen

Vanuit haar rol als Centrumgemeente heeft de gemeente Dordrecht de afgelopen jaren samen met regiogemeenten, partnerorganisaties zoals zorgaanbieders, woningcorporaties, de Sociale dienst Drechtsteden, de Dienst Gezondheid en Jeugd en belangengroepen zoals de Wmo adviesraad en cliëntenraden, gewerkt aan het realiseren van een nieuwe regiovisie beschermd wonen: "Van beschermd wonen naar thuis wonen met bescherming". Deze visie zal in het najaar van 2025 met de negen colleges van de regio worden gedeeld, waarna gestart kan worden met de verdere uitwerking in de vorm van een uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma zal opnieuw in samenwerking met de verschillende partners worden vormgegeven: om daadwerkelijk vorm te kunnen geven aan onze ambities is samenwerking met onder andere woningcorporaties en zorgaanbieders onontbeerlijk. Alleen met elkaar kunnen we ervoor zorgen mensen zo lang als mogelijk thuis te laten wonen, ook als ze hierbij even wat meer ondersteuning nodig hebben.

Doordecentralisatie Beschermd Wonen

Vanuit het rijk is acht jaar geleden het initiatief genomen tot verdere doordecentralisering van beschermd wonen. De doordecentralisatie heeft tot doel een aantal systemische problemen op te lossen die de beweging naar beschermd thuis wonen op dit moment in de weg staan. Het gaat hierbij onder andere om de invoering van het woonplaatsbeginsel, het wijzigen van de wijze van verstrekken van de rijksmiddelen voor Beschermd Wonen (voortaan rechtstreeks aan individuele gemeenten) en het invoeren van een nieuw verdeelmodel van de middelen. In de afgelopen jaren is gewerkt aan de voorbereiding op deze wijzigingen. In de Regiovisie is dan ook rekening gehouden met de mogelijke gevolgen hiervan. Het Rijk heeft echter tot nu toe invoering steeds uitgesteld. Hoewel de huidige invoeringsdatum nog op 1 januari 2026 staat, wijst alles erop dat ook deze datum niet zal worden gehaald. Vooralsnog is er geen duidelijkheid over de voortgang van de eventuele invoering van de wetswijziging.

Toezicht Beschermd wonen

De GGD Zuid-Holland Zuid (onderdeel van de Dienst Gezondheid en Jeugd) vervult voor de Centrumgemeente Dordrecht de rol van extern Wmo-toezichthouder voor Beschermd Wonen en Opvang. Jaarlijks wordt een aantal Beschermd Wonen locaties onderzocht. De GGD voert daarbij zowel een kwalitatief als calamiteitenonderzoek uit.

In 2024 zijn de volgende locaties onderzocht: Leger des Heils Huis en Haard Dordrecht, Eleos locatie de Sandeling, Miro Thuis, Dagbesteding Werkvisie de Hoop, Zorgboerderij de Zuidpunt. De in dat kader door de GGD geformuleerde verbeterpunten zijn met de betreffende zorgaanbieders en contractmanagers van de Sociale Dienst Drechtsteden(SDD) besproken. Het ging daarbij onder andere om het vergroten van de doelmatigheid bij het werken aan de ondersteuningsdoelen en het verbeteren van de samenwerking tussen de verschillende zorgaanbieders die bij een cliënt betrokken zijn.

Beschermd Thuis, doorontwikkeling

In de lijn van de gewenste doorontwikkeling van Beschermd Wonen is een nieuwe start gemaakt

met het product Beschermd Thuis. Dit doen we samen met een aantal zorgaanbieders en de SDD. Met de toevoeging van het product "Beschermd Thuis" aan het huidige aanbod, willen we passende zorg bieden aan inwoners van de regio in hun eigen woning in de eigen wijk. Dit, als alternatief voor een tijdelijk verblijf in een voorziening. Tevens kan hiermee in een aantal situaties de uitstroom van een Beschermd Wonen voorziening naar beschermd thuis wonen eerder mogelijk worden gemaakt. De toevoeging van dit product zal daarmee een positief effect hebben op de wachtlijst. Hiermee kan in een aantal situaties instroom worden voorkomen, terwijl door het eerder uitstromen uit een Beschermd Wonen voorziening nieuwe instroom weer mogelijk wordt.

Contracteren zorgaanbieders

Per januari 2025 liepen de contracten met de zorgpartijen die Beschermd Wonen aanbieden af. Er is voor gekozen om de huidige overeenkomsten te verlengen. In Q3 start een werkgroep bestaande uit zorgaanbieders, SDD en gemeente, met de evaluatie van de lopende en het maken van nieuwe afspraken.

Maatschappelijke opvang

Als Centrumgemeente heeft de gemeente Dordrecht de afgelopen jaren samen met regiogemeenten, partnerorganisaties, zorgaanbieders en belangengroepen verder uitvoering gegeven aan de visie "Van Opvang Naar Wonen 2020-2025". Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste resultaten aan de hand van de drie in de visie uitgewerkte actielijnen.

Actielijn 1 van opvang naar wonen: De basis versterken

Nieuwe toegang maatschappelijke opvang

Op basis van het onderzoek "Sturen op in-, door- en uitstroom in de maatschappelijke opvang" is begin 2024 besloten om de toegang tot de maatschappelijke opvang door een nieuwe partij te laten uitvoeren. Deze partij dient door middel van een persoonlijk gesprek met de aanvrager te bepalen of er recht op toegang tot de maatschappelijke opvang is. Dit draagt bij aan een meer gerichte en passende hulpverlening.

Een werkgroep bestaande uit belangrijke stakeholders heeft advies uitgebracht met betrekking tot de werkwijze in de nieuwe toegang en de meest passende uitvoeringspartij. Uitkomst hiervan is dat de centrumgemeente Dordrecht de nieuwe toegang zelf zal uitvoeren via fysieke gesprekken die worden gevoerd op het Stadskantoor en later het Dordthuis. De CG beoordeelt wie recht heeft op opvang; het Leger des Heils concentreert zich op zorgverlening.

Vanaf 1 oktober 2025 melden dak- en thuisloze mensen zich niet langer rechtstreeks bij het Leger des Heils aan de Kromhout voor opvang, maar bij het Stadskantoor. Vanaf 1 januari 2026 geldt deze nieuwe werkwijze voor alle nieuwe aanmeldingen, ook die via wijkteams uit de gehele regio. Vanaf 1 januari 2026 vervalt de Toegangspoort Nieuwe Start uitgevoerd door de DG&J.

Regie op cliënten in de opvang

Vanuit hetzelfde onderzoek "Sturen op in-, door- en uitstroom in de maatschappelijke opvang" is aan de GR Sociaal gevraagd vorm te geven aan de regierol bij de begeleiding van cliënten in de Maatschappelijke Opvang. Een projectgroep bestaande uit stakeholders heeft deze regierol uitgewerkt en per september is een regisseur maatschappelijke opvang gestart bij de GR Sociaal. De projecten Nieuwe Toegang en Regie op cliënten in de opvang zijn nauw aan elkaar gerelateerd en worden in de samenwerking tussen Centrumgemeente Dordrecht en de GR Sociaal vormgegeven. Deze verandering is onderdeel van de bredere transitie van opvang naar wonen. Het doel van beide projecten is om dak- en thuisloze mensen beter te ondersteunen en sneller perspectief te bieden op een eigen woonplek.

ETHOS-telling

In het bestuurlijk overleg Beschermd Wonen en Opvang van de regio Drechtsteden en Alblasserwaard van 28 juni 2024 is besloten tot deelname aan de vierde ronde van de ETHOS-telling in april 2026 (datum nog landelijk te bepalen). De ETHOS-methode gaat uit van een eendaagse telling in een gemeente of regio, waarbij alle organisaties of mensen die in aanraking komen met dak- en thuisloze mensen op de dag van de telling vragenlijsten invullen over mensen die vallen in de ETHOS categorieën*. Vanaf medio 2025 zal de telling vanuit de Centrumgemeente Dordrecht worden voorbereid in samenwerking met lokale vertegenwoordigers uit de negen gemeenten en diverse maatschappelijke organisaties.

Actielijn 2 Van opvang naar wonen: Voorzieningen toevoegen

Winteropvang

Afgelopen winter is de winteropvang wederom in december geopend op het Halmaheiraplein 25. Door kou in maart is de opvang een week langer geopend gebleven en eerst op 24 maart weer gesloten. In de periode van de winteropvang hebben gemiddeld 20 mensen per nacht gebruik gemaakt van opvang. De winteropvang is zonder noemenswaardige incidenten verlopen en er zijn geen klachten vanuit de buurt geweest. De vergunning voor de winteropvang is voor de komende twee winterseizoenen verlengd. Aan het OCD is gevraagd om een enquête uit te zetten onder omwonenden om hen te bevragen over hoe zij de winteropvang ervaren en of zij verbeterpunten zien voor komend seizoen.

Crisisopvang jongeren

Per 1 juli 2024 is de crisisopvang voor jongeren geopend in de wijk Stadspolders. De opvang via Enver biedt plek aan 8 jongeren in de leeftijd van 18 t/m 23 jaar. Daarnaast zijn er 2 bedden beschikbaar voor noodopvang voor maximaal 2 weken. Na de eerste opstartfase is de opvang continu bezet geweest. Jongeren verblijven gemiddeld 4 à 5 maanden in de opvang en stromen vervolgens door naar een passende Beschermd wonen-plek of een eigen woonplek met begeleiding, onder andere bij het Leerpark. Onlangs zijn er afspraken gemaakt over de 2 noodopvangbedden. Het Leger des Heils kan deze inzetten voor jongeren die zich buiten de reguliere kantoortijden melden voor noodopvang. Alle jongeren worden in een expertiseteam besproken waarin onder andere Enver, het Leger des Heils, de SDD (WMO) en de Toegangspoort Nieuwe Start van de DG&J aan deelnemen.

Skaeve Huse

In 2028 verloopt de vergunning voor de locatie van de Merwedehuisjes op de Veerplaat. De vergunning kan niet meer worden verlengd in verband met het bestemmingsplan. Inmiddels is de opdracht verstrekt voor het zoeken naar een nieuwe locatie in Dordrecht, die bij voorkeur de mogelijkheid biedt om wat extra huisjes te plaatsen ten opzichte van de vijf huisjes die we nu hebben. Daarnaast vindt er in de regio onderzoek plaats voor een tweede locatie voor Skaeve Huse (zie agenda HKG).

Vrouwenopvang: beëindiging samenwerking Safegroup

Op 25 februari heeft Safegroup kenbaar gemaakt dat zij met ingang van 1 januari 2026 haar activiteiten als aanbieder van Vrouwenopvang (VO) in onze regio gaat beëindigen. Dit betekent dat een proces in gang is gezet dat moet resulteren in de overdracht van deze activiteiten aan een nieuwe aanbieder. Hierop vooruitlopend is Safegroup gevraagd om in het kader van de continuïteit van de zorg haar dienstverlening eventueel ook nog na 1 januari 2026 voort te zetten, in ieder geval totdat de nieuwe aanbieder kan starten. Safegroup heeft inmiddels bevestigd dat zij tot het moment van overname deze verantwoordelijkheid op zich zal nemen. Analooq aan dit proces loopt ook de vorig jaar in samenwerking met Safegroup in gang gezette zoektocht naar een nieuwe locatie door.

Actielijn 3 Van opvang naar wonen: Preventie**Van Opvang naar Wonen**

De negen gemeenten in de regio Drechtsteden en Alblasserwaard werken samen in het programma 'Van Opvang naar Wonen'. Doel is in 2030 dak- en thuisloosheid in de regio zoveel mogelijk te hebben teruggedrongen, zodat veel minder mensen maatschappelijke opvang nodig hebben. Hiermee geeft de regio invulling aan de bestuurlijke afspraken bij het Nationaal Actieplan Dakloosheid Eerst een Thuis (2022). De gemeenten Dordrecht, Zwijndrecht, Gorinchem en Hardinxveld-Giessendam vervullen een trekkersrol in het regionale programma. Deze vier gemeenten hebben ambtelijke capaciteit beschikbaar gesteld voor het transitieteam dat de plannen uitwerkt. Verblijf in de maatschappelijke opvang moet een uiterst vangnet zijn en zo kort mogelijk duren, waarbij er zo snel mogelijk perspectief moet zijn op een (duurzame) eigen woonplek. Het programma is gericht op het voorkomen van instroom in de maatschappelijke opvang en het bevorderen van uitstroom naar een eigen woonplek. Dit willen we vooral bereiken door lokaal te zorgen voor voldoende woonplekken, door het gericht inzetten van preventie en vroeg signalering en door de lokale aanwezigheid en toegankelijkheid van goede basisvoorzieningen. Daarbij is er nauwe samenhang met de Agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen en de regionale visie op Beschermd Wonen. In 2024 en 2025 ligt de focus op afspraken met gemeenten over het lokaal inzetten van preventie en het uitbreiden van woonplekken, onder meer door het bevorderen van woningdelen.

Huisvesting Kwetsbare groepen

- Actielijnen agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen (HKG)

De agenda HKG bevat twee actielijnen. Hieronder volgt per actielijn een korte beschrijving van de belangrijkste ontwikkelingen.

Actielijn 1 Agenda HKG: Het realiseren van woonzorgproducten voor kwetsbare inwoners waarvoor de stap naar zelfstandig wonen nog te groot is.

In de afgelopen periode is de nodige voortgang geboekt in de realisatie van nieuwe woonzorgproducten. Op het terrein van de Beschermd wonen-voorziening Domus van het Leger des Heils aan de Amnesty Internationalweg in Dordrecht zijn op 20 februari in samenwerking met Stichting Trivire twee extra woonunits geplaatst. Een maand later heeft Eddee zorggroep in Gorinchem een nieuwe Beschermd wonen-locatie voor acht tot twaalf jongvolwassenen in de vorm van een Kamertrainingscentrum (KTC) geopend. De verkenningen rondom een tweede locatie in de regio voor enkele Skaeve Huse zijn bijna afgerond. Dit geldt ook voor voorstellen voor een logeer-/time-out-voorziening en een voorziening voor tijdelijk wonen voor jongeren met een rugzakje, beide in een van de regiogemeenten. In Papendrecht is de opgave om in de Zorgzame Wijk Kraaihoek vijf woningen beschikbaar te stellen aan een HKG doelgroep weer opgepakt. Er resteert nog een aantal opgaven, waar bij het ontbreken van een gemeente die dit op zich wil nemen, nog geen uitvoering aan gegeven kan worden. Prioriteit hierbij zijn een Domus + en een voorziening voor jongvolwassenen met een stoornis in het autisme spectrum. Voor de realisatie van deze en ook andere gewenste opgaven in de regio, wordt het gesprek gevoerd met de bestuurders van de regiogemeenten.

Actielijn 2 Agenda HKG: Het verbeteren van de doorstroming van daklozen en mensen die een opvanginstelling verlaten naar een zelfstandige woning.

In het kader van het verbeteren van de doorstroming vanuit een opvanginstelling is in dialoog met de woningcorporaties en zorgaanbieders de nieuwe Regeling Verlaten (opvang)instelling tot stand gekomen. Deze regeling is bedoeld voor inwoners uit de regio die na een verblijf in een (opvang)instelling of beschermd wonen geschikt worden geacht om, met ambulante begeleiding, zelfstandig te gaan wonen. Het gaat dan om personen die verblijven in een beschermd wonen voorziening of maatschappelijke of crisisopvang, uit detentie of een jeugdzorginstelling komen, of tijdelijk zijn ondergebracht in de vrouwenopvang. In totaal zijn er 125 woningen beschikbaar voor deze groep, evenredig verdeeld over de regio.

De nieuwe regeling vervangt de huidige voorrangregeling verlaten instelling zoals benoemd in de huisvestings- of urgentieverordening van de Drechtsteden en de drie gemeenten van Alblasserwaard, alsmede de regionale contingentafspraken. Zij gaat in op het moment dat de mede ten behoeve van de nieuwe afspraken gewijzigde Huisvestings- en Urgentieverordeningen door de gemeenteraden van de Drechtsteden, Gorinchem en Molenlanden zijn vastgesteld.

Vooruitkijken

Op het moment van schrijven zijn er een aantal zaken waar we de komende maanden grote ontwikkelingen op verwachten. Zo wordt er op het moment gewerkt aan een nieuwe samenwerkingsovereenkomst (SOK). De huidige SOK loopt van rechtswege af op 31 december 2025 en dient voor die tijd vernieuwd te worden. Sinds het vaststellen van de huidige SOK (17 december 2020) is er een hoop veranderd op het gebied van beleidsvisie, behoeften en ook autonome ontwikkelingen als de dubbele vergrijzing en de woningcrisis. Deze veranderingen vragen om een kritische blik op de huidige overeenkomst. Is deze nog wel passend en draagt deze nog wel bij aan het behalen van onze doelstelling om zorg en ondersteuning ook in de toekomst beschikbaar te houden voor de meest kwetsbaren?

Daarnaast lopen in 2025 de contracten met zorgaanbieders voor Beschermd Wonen af. In de tweede helft van 2025 en in 2026 zullen we aan de slag gaan om te bezien welke partijen we (opnieuw)contracteren, waarbij we kritisch kijken naar het type voorzieningen dat partijen beiden en hoe deze passen binnen de doelstellingen.

Ook willen we in 2025 de eerste stappen zetten richting de implementatie van Wonen Eerst als systeemaanpak voor de aanpak van dakloosheid. Bij deze aanpak wordt inwoners die zich melden bij de toegang voor de Maatschappelijke Opvang en die recht hebben op deze opvang, huisvesting aangeboden gecombineerd met lichte zorg. Doordat deze inwoners in een eerder stadium huisvesting krijgt aangeboden blijft de problematiek beperkt en hebben zij hun leven vaak weer

snel op de rit. Op termijn draagt deze aanpak bij aan het verkleinen van het volume in de MO. Deze aanpak is gericht op een andere doelgroep dan de bij ons in de regio bekende *housing first* aanpak. Housing first wordt ingezet op de doelgroep die al verschillende trajecten heeft doorlopen of die door gedrag niet in een groepssetting van MO kan functioneren. Deze doelgroep wordt huisvesting aangeboden in combinatie met een zware vorm van begeleiding.

Hiervoor worden vanuit het transitieteam Van Opvang naar Wonen gesprekken gevoerd met de woningcorporaties. In het raadsvoorstel ten behoeve van de nieuwe huisvestingsverordening werd voorgesteld te onderzoeken of er een pilot 'Wonen eerst' gestart kan worden. Een motie uit de Dordtse raad heeft dit voorstel versterkt. In de gesprekken met de woningcorporaties staat dit nadrukkelijk op de agenda.

Tot slot gaan we ons in het komende jaar meer richten op het verbinden van preventieve inzet in de wijken, dicht bij de mensen thuis en de behoeften die het steeds meer 'thuis' wonen al dan niet met bescherming met zich meebrengt.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

In 2026 zult u opnieuw worden geïnformeerd over de voortgang. Tevens zullen wij u, wanneer ontwikkelingen daar aanleiding tot geven, u op onderdelen hierover apart informeren.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

Dit wordt bekostigd uit een combinatie van rijksmiddelen (Rijksbijdrage, DUVO en DUMO) die wij als Centrumgemeente ontvangen. Deze middelen vallen binnen het begrotingsprogramma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht van de gemeente Dordrecht.

Het college van Burgemeester en Wethouders

C.H.W.M. Post
secretaris

N. Mol
burgemeester